

DE EVOLUTIE VAN HET VISSERSBEROEP EN DE OPLEIDING TOT DE VISSERIJVAART

door de h. L.I.A. Inghelbrecht,
Staatskust- en havenloods Oostende

EEN SCHEMATISCH OVERZICHT MET BESCHOUWINGEN

Hij die kan en niet kent
is een praktische vent
Hij die kent en niet kan
is een theoretisch man

Praktijk en theorie
zijn beide heel veel waard
maar daar is slechts het waar
waar men ze vindt gepaard

P.C. Boutens

De Visser van morgen

Het beroep van visser en dit ontgaat meestal de leek, bestaat uit 2 bevoegdheden; deze van navigator en deze van visser. Deze twee tesamen moeten een doelmatige visserij mogelijk maken. Het zeevisvaart- of visserijonderwijs is, voornamelijk als gevolg van de evolutie der scheepvaart, scheepsbouw en bevissing, een zeevaartkundige opleiding geworden waarvan de leerstof vanzelfsprekend evenwijdig loopt aan de historische ontwikkeling van de navigatie ter zee. De visserij is de basis van het beroep en daarop heeft zich in de loop der tijden, toen de vis steeds verder moest worden opgezocht en gevolgd, de zeevaartkunde geënt in 4 grote fazen :

- in 't zicht der kusten
- buiten de kusten uit het hoofd, empirisch
- sterrekundig
- elektronisch (hyperbolisch)

De visserijtechniek en -praktijk vormt een afzonderlijke en bijzondere tak in de te onderwijzen leerstof en tengevolge van de bevissingsstaat die nog in zeer ruime mate het willekeurige plukken en verzamelen toelaat, is de opleiding logischerwijze meer gericht op de zeevaartkunde en stuurmanskunst waarvan de kennis dan op de visserij, bijzonderlijk wat de praktijk aangaat, empirisch wordt verworven. De evolutie van de bevissing, die in de huidige staat steeds minder de willekeurige verzameling voldoet, vereist van de visser meer bekwaamheid inzake specifieke visserijkunde. Inderdaad is het noodzakelijk om het bedrijf in de toekomst renderend te houden in de sociale groei dat de visser, naast de onontbeerlijke zeemansopleiding, ook eens doorgedreven vissersopleiding krijgt die o.a. moet toelaten dat :

- de produktie vergroot
- de produktie verbetert
- een gunstige visstand geschapen wordt
- de visteknik verbetert
- de vis doelmatig verwerkt wordt

Deze vorming heeft voornamelijk als onderwerp; de verscheidene visserijtechnieken, de ecologie en biologie der industriële vissoorten die heden gevangen worden en deze die in de toekomst in aanmerking kunnen komen; het gebruik der middelen die de oceanografische wetenschap ter beschikking stelt zoals o.m. thermometer en planktonindikator; doelmatig gebruik van echosounder, visloep en netsonde; de combinatie van deze kennis met de hyperbolische navigatie, radar, decca, loran, enz. voor een zelfs rationele beoefening van de visserij en zelfs een hoger rendement.

I — GESCHIEDKUNDIG INTERNATIONAAL OVERZICHT

— Algemeen

De opleiding van zeelieden-vissers is een tak van het onderwijs waarvan indien zij nog gekend is, de doelstelling en het belang meestal ontgaat aan de maatschappij die anderzijds de visserij onvoldoende kent.

Deze scholing is tamelijk verscheiden van land tot land zoals de organisatie van de onderwijsinstellingen niet uniform is maar afgestemd op de plaatselijke omstandigheden, daar de meeste scholen natuurlijk bestemd zijn voor de opleiding van de ter plaatse wonende of ter plaatse thuisbehorende vissers.

In de oudste tijden volstond het dat de mens de vis verzamelde die na het hoge tij op de stranden achterbleef om in zijn behoeften te voldoen. Vervolgens moest hij aktiever optreden om de vis in zijn bezit te krijgen. Hij bouwde dammen waarachter zij verrast wordt bij het terugtrekken van het water, gebruikt de speer, vist met de handen en vindt dan de fuik uit die een zeer effectief vistuig blijkt te zijn.

Nochtans hebben vele visserijlanden dit gemeen dat bepaalde feitelijke vakken van het vissersambacht nog steeds en nagenoeg uitsluitend, tijdens de praktische uitoefening van het beroep worden geleerd, door en met de ervaring. Dit was en geldt nog gedeeltelijk voor het vissersberoep, dat in essentie praktisch is, als een goede en zelfs gewenste vorm van opleiding.

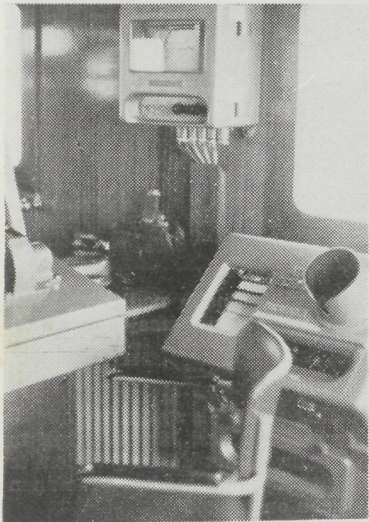
Tot voor kort was de scholing voor vele andere beroepen eveneens praktisch bij de patroons waar men in dienst trad als leerjongen of hulpkracht. De maatschappelijke vooruitgang en de evolutie van de techniek hebben deze vorm van opleiding tot het beroep grondig gewijzigd en alle stiel, enige uitzonderingen daargelaten, worden thans aangeleerd in daartoe ingerichte instellingen, vakscholen of door middel van lescyclussen.

In de geest van de zeelieden-vissers worden de visserij scholen aangewezzen als de plaats waar men de stiel anders leert dan door de praktijk aan boord.

lozing van bepaalde aspecten van het beroep vroeg of laat tot een nadelig gevolg. De moderne ge-industrialiseerde maatschappij laat inderdaad niet ongestraft meer toe dat bepaalde onderdelen van een bedrijf die tenslotte toch nauw verweven zijn, veronachtzaamd worden. Ook het visserijbedrijf ontsnapt niet aan deze stelling.

De vlugge ontwikkeling bijzonder in de laatste twintig jaar van de visserscheepsbouw, de maritieme wetenschappen zoals biologie en oceanografie, de visserijtechniek en de toegepaste elektronika, hyperbolische navigatie verschaffen niet alleen nieuwe mogelijkheden voor het vissersvaartuig maar nóg worden zij een onontbeerlijke kennis om het bedrijf dat ook voor West-Vlaanderen betreft, een grote economische rol speelt, toe te laten met de nodige zekerheid voort mede te dingen in de visserijwedloop en daarmee voort te bestaan.

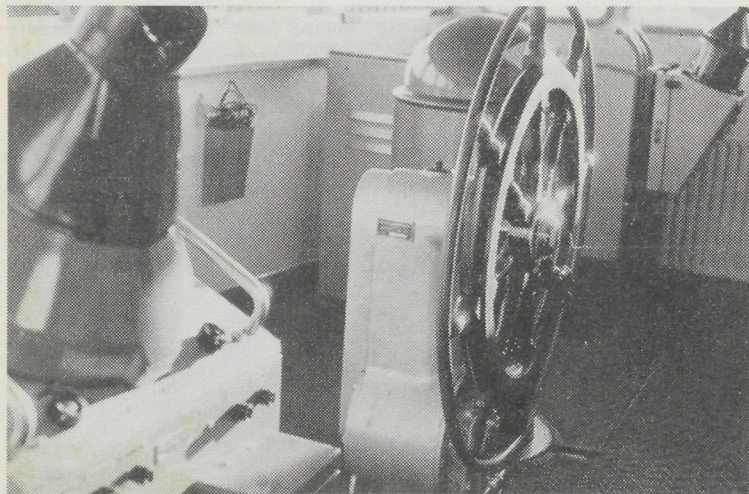
Onbetwistbaar zijn de praktische kennis en ervaring van de schipper en de stuurman in het opzoeken van de vis van niet te onderschatten belang maar het mag ook niet aan de aandacht ongaan dat de evolutie van de wetenschappelijke visserij gunstig verloopt.

De vissersvaartuigen worden uitgerust met moderne toestellen die hen moeten toelaten meer doelmatig te vissen. De visloep, de netsonde, de verschillende soorten echosounders, thermometer, plankton-indikator, koelinstallaties enz. ter beschikking gesteld van het varend personeel, moeten door hen op efficiënte wijze worden aangewend.

De efficiënte aanwending van radar, decca-navigator, gee, loran, konsol, radio, visloep en netsonde, koeltechniek in combinatie met de laatste verworven kennis over nettechniek, biologie en oceanografie spelen een steeds groter rol in de aanvoermogelijkheden.

Deze materiële ontwikkeling van het beroep onderging en ondergaat danige wijzigingen dat bepaalde bemanningsleden bij hoog gekwalificeerde

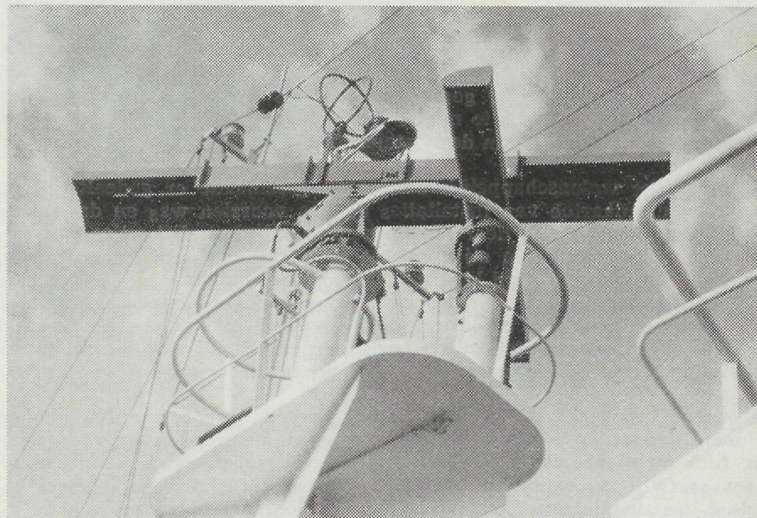

De vooruitgang van de elektronika heeft verder een diepgaande invloed op de navigatie. Inderdaad stelt zij ter beschikking van de kapitein en de stuurman apparaten die hem niet alleen het navigeren gemakkelijker maken maar nog moeten deze toestellen met vaardigheid gebruikt worden zodat deze toestellen met vaardigheid gebruikt worden zodanig dat er voor het bedrijf een werkelijk voordeel uit voortvloeit.

technieken kunnen worden gerangschikt. Aan boord der motor- of stoomtrawlers is het machinepersoneel zuiver gespecialiseerd en de eenvoudige matroos neemt geen deel aan de opzoekingsactiviteiten van de vis en het voeren van het schip, zoals dit bij de kleine visserij veel het geval is.

Het onderwijs biedt aan alle kandidaten dezelfde kansen maar de selectie geschiedt omzeggens automatisch na de volbrachte gemeenschappelijke studies althans voor wat het dekpersoneel aangaat, en enkel de meest bekwamen en geschikten bereiken na de vereiste vaartijden en eksamens het bevel over het vaartuig. De verantwoordelijke van het bevelheberschap vereisen immers algemene kennis, die ondergeschikte bemanningsleden, alhoewel uitstekende ambachtsmannen, nooit zullen verkrijgen. De noodzakelijke kennis van de specifieke visserijkunde wordt tijdens de vaartperiodes geïssimileerd en maakt geen voorwerp uit van bijzondere zorgen hetgeen ongetwijfeld nauw verband houdt met het feit dat de vangsten ondanks de overbevissing mits een minimum van inspanning door zoeken en lange reizen, nog behoorlijke resultaten leveren. En daar ligt juist het knooppunt van een situatie die zich in een nabije toekomst sterker zal uiten.

De koeltechniek de ecologie van de eetbare vissoorten schelp- en schaaldieren en de moeilijkheden om ze te vangen, de toepassing van de middelen die de wetenschap ter beschikking stelt zoals plankton-indicator en thermometer, de oorzaken van de variatie tussen overvloed en ontvolking

Radar, decca, loran, consol, directionfinder, gyrokompass, automatic steering aangevoerd samen met de begrippen over ecologie, biologie oceanografie enz... moeten toelaten dat er vruchtbaar gevestigd wordt in al deze factoren maken van de visser een specialist die nog moeilijk kan vergeleken worden met de visser van enkele tientallen jaren geleden.

der visgronden, de verschillende visserijtechnieken en hun aanpassing aan de plaatselijke omstandigheden, de studie van het vraagstuk van evenwicht in een wisselvallige opbrengt, zijn belangrijke stoffen die rechtstreeks belang hebben voor de schipper van wie morgen zal verwacht worden dat hij het bedrijf in leven houdt. Het staat vast dat men moeilijk kan eisen van mensen die ononderbroken in moeilijke omstandigheden arbeiden dat zij de gegevens betreffende hun visserij noteren maar het bijbrengen van het besef dat deze inlichtingen, systematisch samengebracht om ter beschikking gesteld te worden van de wetenschap, mettertijd het bedrijf kan ten goede komen, kan enkel nuttige gevolgen hebben. Al deze vakken die de vorming van de visser van morgen op gebied van specifieke beroepskennis, aanvult laten hem toe de bijzonderheden van de stiel te bespeuren en doen bij de besten de behoefte ontstaan zich erin te verdiepen om daardoor betere resultaten te bereiken die hemzelf maar ook het bedrijf ten goede komen.

Ongetwijfeld door vele factoren geremd is het bijbrengen van deze nieuwe vakken door de vlugge evolutie van het visserijbedrijf ontstaan, van aard de vorming van de zeeman-visser te voltooiën. Er moeten waarachtig geen geleerden gevormd worden maar men is er zich toch van bewust dat de vissers van heden een opleiding nodig heeft zonder dewelke deze van het verleden wel kon stellen.